

*Mariusz Olczak **

ARCHIWA ŚRODOWISK KOMBATANCKICH ARMII KRAJOWEJ

Zorganizowanie się formalne środowisk kombatanckich składających się z żołnierzy Armii Krajowej nastąpiło już w 1945 r. W następnych latach ich działalność została przez władze najpierw zlikwidowana, a następnie ponownie reaktywowana w ramach Związku Bojowników o Wolność i Demokrację – ogólnopolskiej struktury kombatanckiej podległej komunistycznym władzom PRL. Stąd też wielu żołnierzy Armii Krajowej nie podjęło w nich oficjalnej działalności spotykając się w nieformalnych strukturach funkcjonujących najczęściej z pomocą Kościoła lub też nie podejmując żadnej formy aktywności kombatanckiej. Koła Armii Krajowej zostały założone poza granicami kraju. Dopiero wraz z odzyskaniem suwerenności w 1989 r. zorganizowano samodzielne struktury, które po połączeniu stworzyły Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej (ŚZZAK). Powstały również inne organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania zrzeszające żołnierzy Armii Krajowej.

Archiwami środowisk kombatanckich Armii Krajowej aktywnie zajmuje się powołane do życia w 1997 r. w Archiwum Akt Nowych – Archiwum Czynu Niepodległościowego, które do dnia dzisiejszego zgromadziło i zabezpieczyło zdecydowaną większość materiałów archiwalnych wytworzonych przez ŚZZAK, w tym m.in. archiwum Zarządu Głównego ŚZZAK oraz Okręgu Warszawa ŚZZAK największego spośród działających w Polsce okręgów. Prowadzi ono również akcję informacyjną mającą na celu ustalenie miejsc przechowywania tej dokumentacji w innych publicznych i niepublicznych zbiorach archiwalnych, muzealnych i bibliotecznych na terenie kraju, jak i poza jego granicami.

Do zadań na przyszłość należy z pewnością skompletowanie dotychczas zebranych zespołów archiwalnych oraz poszerzenie stanu wiedzy, szczególnie o zbiory kół i stowarzyszeń działających poza granicami kraju.

* MARIUSZ OLCZAK – absolwent Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, kierownik Oddziału V Archiwów Społecznych w Archiwum Akt Nowych w Warszawie. Kieruje pracą Archiwum Czynu Niepodległościowego i Archiwum Polonii.